

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев-уз 3/2022
22.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из села ... - ..., општина ..., чији је пуномоћник Петроније Пауновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Управа за ветерину, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у ..., ради заштите у вези са узбуњивањем, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж уз 2/2022 од 11.07.2022. године, у седници одржаној 22.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж уз 2/2022 од 11.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Лесковцу П уз 2/21 од 25.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена 25.06.2021. године извршила штетну радњу према њему као узбуњивачу незаконитим премештањем на ниже радно место „...“, у звању самостални саветник, Група ..., Одсек ..., одељење ... у Управи за ветерину које је одређено у члану 230. под бројем Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места од 29.04.2021. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена извршила штетну радњу према њему као узбуњивачу и то незаконито вредновање радне успешности за период од 01.01. до 31.12.2020. године. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је тужена извршила штетну радњу према њему као узбуњивачу погоршањем услова рада праћених учесталим претњама од стране непосредног претпостављеног и њему блиских колега са елементима удруживања ради малтретирања, злостављања, претњи, избацивања са радног места, онемогућавање вршења службених радњи по службеној дужности у складу са важећим Правилником о систематизацији радних места, одузимања предмета инвентара и њиховог склањања у виду вршења притиска ради одласка са радног места, понижавања, вређања, псовања блиских сродника, стварања непријатељског окружења, чак и претње убиством, као и штетну радњу непредузимања мера ради заштите због

узнемиравања од стране других лица. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се уклоне последице штетне радње, незаконитог премештања на ниже радно место и да се тужилац распореди на радно место ... одсека у Одсеку ..., одељењу ... у Управи за ветерину, са седиштем у ..., у звању самостални саветник. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се туженој забрани даље вршење и понављање штетних радњи незаконитог распоређивања или премештања на ниже радно место, незаконито оцењивање, погоршање услова рада уз претње непоредно претпостављених и њима блиских колега са елементима удруживања ради малтретирања, злостављања, претњи, избацивања са радног места, онемогућавање вршења службених радњи по службеној дужности, одузимања предмета инвентара и њиховог склањања у виду вршења притиска у циљу склањања узбуњивача са радног места, понижавања, вређања, псовања блиских сродника узбуњивача, стварања непријатељског окружења, чак и претње убиством и непредузимања мера ради заштите због узнемиравања од стране других лица. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног душевног бола и патње, настале као последица одмазде и прогона због узбуњивања, исплати износ од 100.000,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженој трошкове поступка у износу од 62.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж уз 2/2022 од 11.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова на име састава одговора на жалбу.

Против наведене пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Без утицаја је ревизијски навод да је доношењем побијане пресуде учињена битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, као и битна повреда из члана 374. став 1. у вези чланова 7. и 8. ЗПП у поступку пред првостепеним судом, јер ове битне повреде не могу бити разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по струци ... и почев од 01.05.1997. године запослен је у ... Управе за ветерину при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде. Од 10.09.2009. године био је распоређен на радном месту ... одсека ... у звању самостални саветник. По доношењу Правилника о систематизацији радних места од 20.05.2011. године, тужилац је решењем од 03.06.2011. године распоређен на радно место ... у звању саветника, а на место шефа одсека, уместо тужиоца, постављено је треће лице. У периоду од 2011. године до

јануара 2019. године, тужена је донела више решења о распоређивању тужиоца на радно место ... и сва решења донета у периоду од 2011. године до 2016. године су поништена одлукама жалбене комисије као другостепеног органа. Након вођења управног спора, пресудом Управног суда – Одељење у Нишу У 4509/15 од 11.02.2016. године поништено је и другостепено решење жалбене комисије од 10.02.2015. године. Поништена су и решења о оцењивању радне успешности тужиоца у периоду од 2011. - 2015. године, док у периоду од 2016. – 2019. године тужилац није био оцењен, што је било предмет спора у парници која је окончана правноснажном пресудом Апелационог суда у Нишу Гж уз 2/21 од 20.08.2021. године, којом је утврђено да је тужена као послодавац извршила штетну радњу према тужиоцу као узбуњивачу у поступку незаконитог оцењивања за 2015. годину и неоцењивања у 2016, 2017, 2018. и 2019. години. Након доношења Правилника о систематизацији радних места у Министарству пољопривреде и заштите животне средине од 17.08.2018. године, тужена је решењем од 20.01.2020. године распоредила тужиоца на радно место ... за здравствену заштиту и добробит животиња у звању саветник са коефицијентом 3,49, VII платна група, трећи платни разред. Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж уз 2/21 од 20.08.2021. године потврђена је пресуда Вишег суда у Лесковцу П уз 3/20 од 03.02.2021. године у делу којим је утврђено да решењима о распоређивању од 21.01.2019. године и 05.07.2019. године према тужиоцу нису извршене штетне радње, као ни незаконита смена тужиоца са места шефа одсека премештањем на ниже радно место.

Тужилац је у више наврата почев од 2011. године и током 2015. и 2016. године обавештавао послодавца и надлежне органе о неправилностима у погледу начина на који се врши обележивање говеда и вођење евиденције о обележеним говедима, подносио је кривичне пријаве у вези са наплатама супротно правилницима и обавештавао је средства јавног информисања о неправилностима у раду код тужене.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право и то чланове 2, 21. и 29. Закона о заштити узбуњивача („Службени гласник РС“, бр. 128/2014) када су одбили тужбени захтев за утврђење да су према тужиоцу предузете штетне радње у вези са узбуњивањем и забрану туженом да их понавља, као и обавезивање на накнаду штете. Становиште нижестепених суда је да тужилац није стављен у неповољнији положај, нити је према њему учињена штетна радња доношењем решења о распоређивању од 25.06.2021. године, јер је према новом Правилнику о унутрашњем уређењу и ситематизацији радних места од 29.04.2021. године тужилац распоређен на радно место које је у складу са његовом стручном спремом, а послови тог радног места одговарају пословима на којима је тужилац раније био распоређен, са истом платном групом и истим коефицијентом за обрачун и исплату зараде, при чему је тужилац и претходним решењима био распоређен на исто радно место, а та решења су постала коначна. Такође, тужена није извршила штетну радњу према тужиоцу ни незаконитим вредновањем радне успешности за 2020. годину јер је утврђено да је поступак оцењивања за ту годину спроведен у складу са прописаним мерилима и параметрима за оцењивање, а тужилац одлуку о оцењивању није оспоравао у прописаном поступку. Док штетне радње у односу на себе и чланове своје породице у виду малтеритрања, злостављања, претњи и осталих непримерених и неприхватљивих радњи од стране непосредно претпостављених и колега, није доказао.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Законом о заштити узбуњивача прописано је да је "узбуњивање" откривање информације о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера; да је "узбуњивач" физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, поступком запошљавања, коришћењем услуга државних и других органа, носилаца јавних овлашћења или јавних служби, пословном сарадњом и правом власништва на привредном друштву.; да је "штетна радња" свако чињење или нечињење у вези са узбуњивањем којим се узбуњивачу или лицу које има право на заштиту као узбуњивач угрожава или повређује право, односно којим се та лица стављају у неповољнији положај (члан 2. тачке 1., 2. и 7.); те да узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту (члан 23.).

Дакле, из цитираних законских одредби следи да је "узбуњивање" између осталог откривање информација о кршењу прописа; да узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту; да је циљ узбуњивања, односно откривања информације заштита јавног интереса; да би се радња предузета од неког лица окарактерисала као узбуњивање, неопходно је да информација која се открива указује да је угрожен јавни интерес, али и да је услов за пружање судске заштите да је према узбуњивачу предузета штетна радња у вези са узбуњивањем, а не у вези са његовим личним статусом или другим његовим правима. Такође, нужно је да постоји узрочно-последична веза између радњи узбуњивања (информације) и штетне радње које је према узбуњивачу предузета. Да би та узрочно-последична веза постојала, информација која представља „узбуњивање“ дефинисана чланом 13. Закона о заштити узбуњивача, треба да претходи штетној радњи у односу узрока према последици, па се узбуњивањем не може сматрати истицање да је штетна радња у односу на тужиоца незаконита и неправилна, јер се заштита против такве радње послодавца остварује у посебном поступку чији је предмет оцена законитости одлуке послодавца којом је одлучено о праву, обавези и одговорности запосленог. Такође, неприхватљиво је да поступак узбуњивања настане тек након предузете штетне радње послодавца јер из законске дефиниције „штетне радње“ из члана 2. став 1. тачка 7. наведеног закона произилази да је штетна радња последица узбуњивања, а не обрнуто.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда, не постоји узрочно-последична веза између радњи узбуњивања (унутрашњег и спољашњег) које је тужилац предузео у току 2015. и 2016. године и радњи послодавца у погледу оцењивања радне успешности тужиоца у 2020. години и распоређивања на радно место „руководилац групе“ по решењу од 25.06.2021. године, које је тужилац означио као штетне радње предузете према њему као узбуњивачу. Тужилац истиче да су ове радње незаконите и неправилне, што се не може истицати у вези са узбуњивањем јер је следом претходно наведеног тужилац имао могућност да заштиту против таквих радњи послодавца остварује у посебном поступку чији је предмет оцена законитости одлуке послодавца којом је одлучено о праву, обавези и одговорности запосленог. У конкретном случају је утврђено да је оцењивање радне успешности тужиоца за 2020.

годину спроведено у поступку у складу са прописаним мерилима и критеријумима за оцењивање и да тужилац ту одлуку о оцењивању није оспоравао, те је иста постала коначна. Такође, спорно решење о распоређивању је донето у складу са важећим Правилником о унутрашњем уређењу и ситематизацији радних места тужене од 29.04.2021. године и истим је тужилац распоређен на радно место на које је и претходним решењима био распоређен, а сва та решења су постала коначна након што је њихова правилност и законитост оцењивана у поступцима које је тужилац водио пред надлежим другостепеним органом користећи се правом да их побија. Следом наведеног, тужилац не може да оспорава правилност и законитост ових решења у поступку заштите у вези са узбуњивањем, а није доказао да су радње узбуњивања које је предузимао у претходном периоду узрок ових решења, односно да се означене радње послодавца у виду распоређивања на друго радно место у 2021. години и оцењивања и напредовања у 2020. години могу квалификовати као штетне радње у вези са узбуњивањем и да су предузете према њему искључиво као последица узбуњивања да би уживао судску заштиту у смислу члана 23. Закона о заштити узбуњивача, па је другостепеном одлуком правилно потврђена првостепена одлука.

Осталим наводима ревизије се кроз указивање на погрешну примену материјалног права заправо оспорава правилност утврђеног чињеничног стања са којих разлога се ревизија не може изјавити и понављају наводи из жалбе који су били предмет правилне оцене другостепеног суда, па су исти без утицаја на другачије одлучивање у овој правној ставри.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић